

Knihovna a národnostní menšiny (hlavně Vietnamci, ale i Romové)

Lenka Antošová

Vietnamci jako budoucí uživatelé knihovny

Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem nemá mnoho příležitostí setkávat se s cizinci a příslušníky národnostních menšin a poskytovat jim své služby. Žije zde poměrně málo Romů a Ukrajinci, kteří se objeví, jsou zde vesměs krátkou dobu, většinou jako sezónní pracovníci. Příslušníci početné vietnamské menšiny, kteří zde žijí a pracují jako obchodníci, jsou převážně dospělí. Jsou nedostatečně jazykově vybavení a natolik zaujatí prací, že návštěva knihovny je poslední věcí, která by je zajímala. V současnosti se ale v komunitě královédvorských Vietnamců začínají stále častěji objevovat školou povinné děti, které dosud žily u příbuzných ve vlasti.

Naše dosavadní zkušenosti s vietnamskými uživateli jsou zatím nepatrné. Víme o nich a jejich životě u nás velmi málo, a neznáme proto jejich informační potřeby a požadavky. Dospělá populace knihovnu nevyhledává a generace jejich dětí, která zde vyrůstá, se musí nejprve sžít se sociálním prostředím, vybudovat si vztahy se svými českými vrstevníky a zvládnout základy jazyka. Teprve pak přijde možná na řadu knihovna. Klíčovou úlohu zde bude muset sehrát škola. Tyto potenciální čtenáře k nám přivedou učitelé například v rámci exkurzí knihovnicko-informační výchovy. Významnou roli může sehrát i příklad spolužáků. Můžeme očekávat, že vzhledem k pílí, snaživosti a výborným školním výsledkům vietnamských dětí nám generace budoucích čtenářů vyroste velmi rychle.

V současné době realizujeme několik volnočasových aktivit, které napomáhají sblížení českých dětí s jejich vrstevníky z národnostních menšin. Nejpopulárnější akcí je turnaj v pexesu, který pořádáme pravidelně každý měsíc. Tradičně se jej účastní několik malých Romů a Vietnamců, kteří se s železnou pravidelností objevují mezi nejlepšími hráči. Je to poměrně logické, protože u této hry není nezbytná znalost češtiny, ale naopak vyžaduje pohotovost, postřeh a soustředění.

Zatím tedy spíše nesměle a obezřetně hledáme možnosti a cesty, jak tyto potenciální vietnamské uživatele přivést do knihovny, jak k nim přistupovat a jaké služby jim nabídnout. V hledání a ujasňování role, kterou by knihovna mohla - a měla - hrát ve vztahu k menšinám, nás velmi inspirují a pomáhají nám projekty a aktivity Multikulturního centra v Praze.

V knihovním fondu máme řadu knih reprezentujících literaturu různých národnostních menšin a velký počet publikací o různých etnicích a kulturách. Tyto knížky jsme v uplynulých dvou letech spolu s mnoha dalšími informačními materiály zdarma získali v rámci projektu Rozmanitost do knihoven od MKC.

S touto institucí spolupracujeme i na dalších projektech zaměřených proti rasismu a na poznávání a sblížování různých kultur. Již dvakrát jsme se prostřednictvím výtvarných a slohových prací našich dětských čtenářů účastnili soutěže s názvem Lidé čtete.

Z akcí, které doposud MKC v naší knihovně realizovalo a realizuje, největší ohlas zaznamenává cyklus multikulturních dílen pro školní děti. Prozatím jsme uskutečnili dílny přibližující život a zvyky Vietnamců a Romů. Tyto dílny seznamují mladou generaci s kulturou a zvyky jiných národů a učí je být tolerantnější k menšinám.

Výchovné působení a důsledek činnosti MKC je neocenitelný. Prostřednictvím jeho vzdělávacích projektů, zaměřených na poznávání a sblížení lidí a kultur, se toleranci a porozumění neučí pouze děti, ale i my, knihovníci. A za to určitě patří Centru a jeho pracovníkům náš dík.

Romové v knihovně

Všichni knihovníci znají a ctí heslo deklarované Manifestem UNESCO o rovném přístupu všech lidí k informacím a informačním službám. Ve své každodenní knihovnické praxi se poctivě snaží tento princip naplňovat. Jsou to ale mnohdy právě sami romští uživatelé, kteří knihovníkům poněkud komplikují uplatňování této zásady.

Běžně se v knihovnách setkáváme s romskými rodinami, které přihlásí jednoho svého člena a po dvou třech návštěvách, kdy si půjčí knížky za mnoho set korun, je již nikdy nevidíme. Knihy pak často nalezneme prodané v antikvariátě nebo je – špinavé a potrhané - komplikovaně získáváme zpět za asistence městských strážníků.

Samozřejmě, není to pravidlo ani důvod přistupovat s předsudky k ostatním romským uživatelům nebo k příslušníkům jiných národnostních menšin. Naopak, je to výzva pokusit se - alespoň trochu - výchovným působením změnit jejich přístup ke knihám a naučit je vážit si vědění, které je v nich obsaženo.